

Rapport

Datum: 18 juni 1999

Rapportnummer: 1999/267

Klacht

Op 18 februari 1998 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer Z., ingediend door het Bureau voor Rechtshulp te Utrecht, met een klacht over een gedraging van de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Utrecht en een gedraging van de Immigratie- en Naturalisatiedienst van het Ministerie van Justitie (IND). Het Bureau voor Rechtshulp had zich al eerder, bij brief van 20 augustus 1996, namens verzoeker tot de Nationale ombudsman gewend met een klacht over een gedraging van de Minister van Justitie (zie rapport 97/517 van 20 november 1997). Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman naar deze klacht ontstond bij verzoeker een klacht over een gedraging van de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Utrecht en over een gedraging van de IND. Bij brief van 5 maart 1997 verzocht het Bureau voor Rechtshulp namens verzoeker ook naar deze gedragingen een onderzoek in te stellen. Het verzoek voldeed toen echter niet aan het kenbaarheidsvereiste als neergelegd in artikel 12, tweede lid, van de Wet Nationale ombudsman, zodat het niet in onderzoek werd genomen. Naar aanleiding van verzoekers brief van 16 februari 1998 werd naar deze gedragingen een onderzoek ingesteld. De gedraging van de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Utrecht wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht (de burgemeester van Utrecht). De gedraging van de IND wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie. Op grond van de namens verzoeker verstrekte gegevens werd de klacht als volgt geformuleerd: Verzoeker klaagt erover dat de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Utrecht en de Immigratie- en Naturalisatiedienst van het Ministerie van Justitie (IND) niet juist hebben gehandeld met betrekking tot zijn uitzetting uit Nederland op 24 mei 1996. Hij klaagt er in dit verband over dat de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Utrecht:

1. hem onvoldoende heeft geïnformeerd over de mogelijkheid om rechtsmiddelen aan te wenden om zijn uitzetting uit Nederland te voorkomen, nadat aan hem door een medewerker van de vreemdelingendienst op 23 mei 1996 beschikkingen van de Staatssecretaris van Justitie van 20 mei 1996 waren uitgereikt, waarbij zijn herzieningsverzoek gericht tegen de afwijzende beslissing op zijn asielverzoek werd afgewezen en hij tot ongewenst vreemdeling werd verklaard;
 2. zijn advocaat niet heeft geïnformeerd, noch de piketcentrale heeft gewaarschuwd;
 3. hem niet in de gelegenheid heeft gesteld contact op te nemen met zijn advocaat dan wel met het Bureau voor Rechtshulp.
- . Verzoeker klaagt er voorts over dat de IND hem een termijn van slechts 24 uur heeft geboden voor het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening.

Achtergrond

1. Vreemdelingenwet

(Vw) Artikel 21, eerste lid, aanhef en onder c:

"1. Een vreemdeling kan door Onze Minister ongewenst worden verklaard:

c. indien hij een gevaar vormt voor de openbare rust, de openbare orde of de nationale veiligheid, en het hem niet krachtens een der bepalingen van de artikelen 9, 9a en 10 (houders van een vergunning tot verblijf, een voorwaardelijke vergunning tot verblijf, een vergunning tot vestiging, vluchtelingen en gemeenschapsonderdanen; N.o.) is toegestaan in Nederland te verblijven;" Artikel 24:

"Tenzij het belang van de openbare rust, van de openbare orde of van de nationale veiligheid zich daartegen verzet, wordt bij het verstrekken van een last tot uitzetting aan de vreemdeling een redelijke termijn gegund om te vertrekken naar een plaats buiten Nederland waar zijn toelating gewaarborgd is."

2. Vreemdelingencirculaire 1994

(hoofdstuk A6, januari 1994, Vc) A6/5.3 "Gronden voor weigering van een termijn als bedoeld in art. 24 Vw zijn in elk geval aanwezig indien:

a. het belang van de openbare rust, de openbare orde of de nationale veiligheid zich tegen het gunnen van een redelijke termijn verzet;"

3. Vreemdelingenpiket

3.1.

De Landelijke Commissie vreemdelingen- en psychiatrische patiëntenpiket, een commissie waarin leden van de Nederlandse Orde van Advocaten en leden van het Landelijke Overleg bureaus voor rechtshulp zitting hebben, kwam in april 1990 - in overleg met medewerkers van het Ministerie van Justitie - tot de opstelling van een "Model voor een arrondissementsgewijze regeling van de gefinancierde rechtshulp op het gebied van het vreemdelingenrecht". Met dit initiatief beoogde de commissie te komen tot uniformering van regelingen die plaatselijk al waren getroffen. Verder werd ermee beoogd de kwaliteit van de rechtsbijstand in vreemdelingenzaken te bevorderen en te bewaken. De regeling voorziet in rechtsbijstand door advocaten aan vreemdelingen die aan een vrijheidsbenemende maatregel zijn onderworpen en/of die worden bedreigd met onmiddellijke verwijdering uit Nederland. Deze rechtsbijstand wordt verleend in het kader van een piketregeling, waaraan advocaten deelnemen die op het terrein van het vreemdelingenrecht deskundig zijn te achten. Ten aanzien van de omvang van de regeling vermeldt de modelregeling onder meer het volgende:

"1.1. De regeling voorziet in rechtsbijstand door advocaten aan vreemdelingen inzake de toepassing van de Vreemdelingenwet. 1.2. In het bijzonder voorziet de regeling in de navolgende gevallen in rechtsbijstand aan vreemdelingen die aan een vrijheidsbenemende maatregel zijn onderworpen. a. zij die in vreemdelingenbewaring zijn gesteld krachtens artikel 26 van de Vreemdelingenwet; b. zij ten aanzien van wie artikel 19 lid 3 van de Vreemdelingenwet wordt toegepast; c. zij die bedreigd worden met onmiddellijke verwijdering uit Nederland." In de artikelsgewijze toelichting op de modelregeling staat

onder meer het volgende vermeld:

"Ad artikel 1 en 2 (...) De piketdienst richt (lid 2 en 3) zich uitsluitend op vreemdelingen die aan een vrijheidsbenemende maatregel zijn onderworpen. (...) Vreemdelingen die krachtens het Wetboek van Strafvordering of krachtens de Uitleveringswet van hun vrijheid worden beroofd, vallen buiten het kader van de piketdienst. Zij vallen immers binnen de bestaande regeling van het strafpiket."

3.2.

Ten tijde van de onderzochte gedraging gold in het regionale politiekorps Utrecht de "Regeling vreemdelingenpiketdienst advocaten". Deze regeling houdt onder meer het volgende in:

"In gezamenlijk overleg hebben de Hoofdcommissaris van de gemeentepolitie te Utrecht en de Deken van de Orde van Advocaten te Utrecht de volgende regeling vastgesteld m.b.t. vreemdelingen die niet voor een strafbaar feit, doch krachtens de Vreemdelingenwet of daarop gebaseerde regelingen van hun vrijheid worden beroofd. De regeling gaat in per 1 oktober 1988. **Algemeen**

1. In het arrondissement Utrecht wordt een piketdienst van advocaten in gesteld ten behoeve van vreemdelingen die a. Door de gemeente ingevolge artikel 19 lid 2 of lid 3 van de Vreemdelingenwet worden opgehouden. b. Krachtens art 26 van de Vreemdelingenwet in bewaring worden gesteld.

2. De vreemdelingen die krachtens artikel 57 van het Wetboek van Strafvordering in verzekering worden gesteld of waarvan anderszins de vrijheid is benomen vallen buiten deze regeling. (...) **Het hoofd van de plaatselijke politie** 8a. Zodra vaststaat dat een vreemdeling, die redelijkerwijs geacht kan worden illegaal hier te lande te verblijven, door de Gemeentepolitie in bewaring zal worden gesteld krachtens artikel 19, lid 3 c.q. 26 van de Vreemdelingenwet - danwel binnen de in artikel 19, lid 2 van de Vreemdelingenwet genoemde zes uur zal worden uitgezet - en die geen gebruik maakt van zijn bevoegdheid tot het kiezen van een advocaat, wordt vanwege het Hoofd van de plaatselijke politie telefonisch mededeling gedaan aan het Bureau voor Rechtshulp. Op zaterdag, zon- en feestdagen wordt de mededeling ingesproken op het in dit Bureau opgestelde automatische antwoordapparaat. 8b. Aan de vreemdeling ten aanzien van wie vaststaat dat hij in bewaring zal worden gesteld, wordt door de Gemeentepolitie medegedeeld dat hem, onverlet zijn recht zelf een advocaat te kiezen, vanwege de vreemdelingenpiketdienst rechtsbijstand kan worden verleend. Indien een vreemdeling geen advocaat wenst, wordt niettemin de mededeling bedoeld onder 8a aan het Bureau voor Rechtshulp gedaan.

9. Indien een vreemdeling wordt uitgezet of anderszins wordt verwijderd danwel in het geval een vreemdeling wordt overgedragen aan een ander Hoofd van de Plaatselijke politie, wordt de advocaat die van zijn optreden kennis heeft gegeven tijdig tevoren op de hoogte gesteld, mits hij uitdrukkelijk zijn wil daartoe te kennen heeft gegeven." (...) **Bureau voor Rechtshulp**

12. Het Bureau voor Rechtshulp treedt op als coördinatiepunt van het vreemdelingenpiket."

ONDERZOEK In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht en de Staatssecretaris van Justitie verzocht op de klacht te reageren

en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd de korpsbeheerder en de Staatssecretaris van Justitie een aantal specifieke vragen gesteld. Daarnaast werd een betrokken ambtenaar de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Verzoeker, de korpsbeheerder en de betrokken ambtenaar deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De Staatssecretaris van Justitie gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt.

A. FEITEN

1. Verzoeker, van Oekraïense nationaliteit, verzocht op 1 september 1993 herziening van de beschikking van 3 augustus 1993, waarbij zijn verzoek om toelating als vluchteling in Nederland en een verzoek om verlening van een vergunning tot verblijf waren afgewezen. Bij beschikking van 20 mei 1996 heeft de Staatssecretaris van Justitie dit herzieningsverzoek afgewezen.

2. Verzoeker verbleef van 31 mei 1995 tot en met 24 mei 1996 in een huis van bewaring waar hij een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van achttien maanden uitzat op grond van verdenking en later een veroordeling wegens verkrachting. Het vonnis van de arrondissementsrechtbank te Utrecht van 21 september 1995, dat aan deze veroordeling ten grondslag lag, was de aanleiding voor de beschikking van 20 mei 1996 waarbij verzoeker door de Staatssecretaris van Justitie op grond van artikel 21, eerste lid, aanhef en onder c van de Vreemdelingenwet tot ongewenst vreemdeling was verklaard (zie ACHTERGROND, onder 1.).

3. Op 23 mei 1996 te Utrecht reikte de inspecteur van het regionale politiekorps Utrecht K. beide beschikkingen van 20 mei 1996 aan verzoeker in persoon uit.

4. Het voorblad van de beschikking van 20 mei 1996 waarbij het herzieningsverzoek werd afgewezen, is ondertekend door verzoeker en inspecteur K. en vermeldt onder meer:

"Indien u het niet eens bent met de inhoud van mijn besluit kunt u daartegen een beroepschrift indienen. Een beroepschrift kan worden ingediend binnen vier weken na uitreiking dan wel toezending over de post van dit besluit. De behandeling van het beroepschrift mag u niet in Nederland afwachten. Indien u het niet eens bent met mijn beslissing dat u Nederland moet verlaten, dan kunt u een raadsman raadplegen en binnen 24 uur om een voorlopige voorziening verzoeken gericht tegen de voorgenomen uitzetting. Het verzoek om voorlopige voorziening schort in dit geval het vertrek niet op." Op dit voorblad is verder de handgeschreven aantekening "weigert te ondertekenen" te zien.

Deze aantekening is doorgehaald. 5. Het voorblad dat behoort bij de beschikking tot ongewenstverklaring van verzoeker van 20 mei 1996, is ondertekend door verzoeker en inspecteur K. en houdt onder meer in:

"Indien u het niet eens bent met de inhoud van mijn besluit kunt u daartegen een bezwaarschrift indienen. Een bezwaarschrift kan worden ingediend binnen vier weken na uitreiking dan wel toezending over de post van dit besluit. De behandeling van het bezwaarschrift mag u niet in Nederland afwachten. U moet Nederland onmiddellijk na uw invrijheidstelling verlaten. Indien u het niet eens bent met mijn beslissing dat u Nederland moet verlaten, dan kunt u een raadsman raadplegen en onmiddellijk om voorlopige voorziening verzoeken gericht tegen de voorgenomen uitzetting. U heeft hiervoor gedurende 24 uur na uitreiking van de beschikking de gelegenheid. Het verzoek om voorlopige voorziening schort in dit geval het vertrek niet op."

6. Van de uitreiking van de beschikking tot ongewenstverklaring maakte inspecteur K. op 23 mei 1996 een proces-verbaal op.

7. In een last tot uitzetting van verzoeker had de Staatssecretaris van Justitie bepaald dat verzoeker na de expiratie van zijn vrijheidsstraf Nederland meteen moest verlaten. Op 24 mei 1996 werd verzoeker vervroegd in vrijheid gesteld. Diezelfde dag, aansluitend op zijn detentie, werd verzoeker per vliegtuig Nederland uitgezet naar Kiev in de Oekraïne.

8. Op 5 maart 1997 ontving de Nationale ombudsman een brief van verzoekers gemachtigde, het Bureau voor Rechtshulp te Utrecht. Verzoekers gemachtigde uitte in deze brief zijn verbazing over de uitzetting van verzoeker. Pas door de brief van de Minister van Justitie van 3 januari 1997 bereikte verzoekers gemachtigde het gegeven dat verzoeker Nederland was uitgezet. Verzoekers gemachtigde deelde voorts mee dat ook verzoekers advocaat, mr. W., nooit officieel te horen had gekregen dat verzoeker was uitgezet.

9. Verzoekers gemachtigde lichtte zijn brief van 5 maart 1997 nader toe in een brief van 22 april 1997. Deze brief hield onder meer in:

"Namens meneer wil ik in dit stadium grote vraagtekens plaatsen bij de rechtmatigheid althans de behoorlijkheid van deze uitzetting. Deze vraagtekens baseer ik op de volgende feiten en omstandigheden. In de eerste plaats was mij bekend dat de heer Z. (verzoeker; N.o.) zeer hechtte aan zijn verblijf in Nederland. Hij wilde graag na zijn detentie in Nederland verblijven. Meerdere keren heeft hij met mij besproken of het mogelijk was zijn vriendin en zijn kind naar Nederland te laten komen. Ook meneers advocaat, de heer W., weet zeker dat het meneers vaste voornemen was om in Nederland te blijven. In de tweede plaats stonden er nog juridische wegen open om een uitzetting na detentie tegen te houden. Zo waren alle rechtsmiddelen zeker nog niet uitgeput. Ook was het nog mogelijk om een voorlopige voorziening aan te vragen. Zowel de heer W. als ondergetekende hadden meneer hieromtrent terdege geïnstrueerd. Zo wist hij dat hij zo snel mogelijk (telefonisch) met ons contact op moest nemen als zou blijken dat justitie op

zijn uitzetting uit was. Zelf hadden wij hieromtrent geen enkel vermoeden. Ons was van een beslissing op het herzieningsverzoek niets bekend. Volgens Justitie zou dat besluit op 20 mei '96, 4 dagen vóór de uitzetting dus, zijn genomen. Justitie heeft echter nimmer een stuk hieromtrent aan meneers advocaat, de heer W., doen toekomen. Ook vandaag de dag is er nog geen officiële beslissing ontvangen."

10. Bij brief van 30 juni 1997 deelde de Minister van Justitie onder meer mee:

"Aan de gemachtigde van de heer Z., de advocaat mr. W. te Maastricht, werd door de IND district noord-west, onder gelijke datum (bedoeld wordt: 23 mei 1996; N.o.) per post een afschrift van deze beschikkingen verzonden. Het desbetreffende poststuk werd evenwel door de PTT als onbestelbaar geretourneerd nu de betrokken advocaat reeds enige tijd naar een ander adres was verhuisd. Op 20 juni ontving de IND district noord-west een schriftelijk verzoek van mr. W. om een afschrift van de beschikking van 20 mei 1996. Op 28 juni werd hem de ontvangst van de

brief waarbij dit verzoek werd gedaan, bevestigd en een spoedige reactie toegezegd.

Thans is niet meer na te gaan of aan mr. W. alsnog een afschrift van de bewuste beschikking werd toegezonden."

11. Op 11 augustus 1997 berichtte verzoekers gemachtigde onder meer het volgende:

"Eerder berichtte ik u al dat de heer Z. zeer hechtte aan verblijf na zijn detentie in Nederland. Dat kunnen zowel mr W. (zijn advocaat) als ondergetekende uit eigen ervaring bevestigen. Met hem was afgesproken dat hij meteen met een van ons contact op zou (laten) nemen als zou blijken dat justitie op zijn uitzetting uit was. Ook zou hij ons direct benaderen als hem een officieel stuk zou worden uitgereikt. Meneer hechtte al met al zeer aan het benutten van alle rechtsmiddelen tegen een uitzetting. Uit de informatie van de minister blijkt niet dat hem de mogelijkheden hiertoe zijn geboden. Uit niets blijkt dat hem er (in het Engels) op is gewezen dat hij nog een rechtsmiddel kon aanwenden. Hij heeft alleen een aankruisformuliertje gehad. Daarop stond in het Engels alleen dat hij ongewenst was verklaard en dat verblijf in Nederland strafbaar was. Het is goed denkbaar dat meneer onder de druk van de omstandigheden en de wijze van benaderen door de politie in de war is geraakt. En niet die actie heeft ondernomen die zijn verblijf op korte termijn veilig had kunnen stellen. Op basis van de informatie die nu beschikbaar is valt ook niet uit te sluiten dat politie en/of justitie op enig moment misbruik van hun positie hebben gemaakt. Het is in ieders belang dat hieromtrent verder onderzoek wordt gedaan. Uitgesloten moet worden dat meneer (direct of indirect) onder dwang het land heeft verlaten. In verband hiermee zijn bij ons de volgende vragen gerezen. * Waarom is meneer niet in het Engels er op gewezen dat hij gebruik kon maken van een rechtsmiddel. * Waarom is meneer een termijn van 24 uur geboden om een rechtsmiddel in te dienen. * Op welke wijze is hem uitgelegd wat het gevolg van het instellen van een rechtsmiddel zou zijn; of is het instellen van een rechtsmiddel niet aan de orde geweest. * Waarom is er niet meteen telefonisch contact opgenomen met meneers advocaat, zoals in spoedeisende zaken als deze gebruikelijk is. Uit eigen ervaring weet ik dat meneer persoonlijk beschikte over het telefoonnummer van

mr W. * Waarom bevindt zich in het dossier niet een schriftelijke verklaring van meneer dat hij akkoord was met zijn uitzetting en/of afzag van het instellen van een rechtsmiddel."

12. Bij brief van 23 april 1998 reageerde de Staatssecretaris van Justitie op de brief van verzoekers gemachtigde van 11 augustus 1997. Deze brief hield onder meer in:

"In antwoord op uw bovenvermelde brief aan de Nationale Ombudsman waarin u namens de heer Z. een klacht indiende over een gedraging van het Ministerie van Justitie kan ik u het volgende mededelen.

m.b.t. vraag 1

Op 23 mei 1996 is door de ambtenaar van de vreemdelingendienst, de inspecteur van politie K., in persoon de beschikking uitgereikt inhoudende de ongewenstverklaring ex art.21 Vw. van de heer Z. Hierbij is aan de heer Z. in de Engelse taal de strekking van de beschikking meegedeeld en werd hij, eveneens in de Engelse taal gewezen op de mogelijkheid van beroep tegen deze beschikking. De heer Z. heeft hierna getekend voor ontvangst van de beschikking. Uit het feit dat de heer Z. de stukken heeft ondertekend mag worden afgeleid dat de heer Z. de inhoud van de stukken heeft begrepen. m.b.t. vraag

2 De termijn van 24 uren voor het indienen van een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening is bepaald door de bij beschikking geboden vertrektermijn. m.b.t.

vraag 3 De vreemdelingendienst heeft de inhoud van de beschikking met de heer Z.

doorgenomen in de Engelse taal. De heer Z. begreep dit. Hij werd tevens op de hoogte gesteld van het feit dat hij niet langer gebruik kon maken van de hem indertijd toegewezen ROA-woning. Dit omdat deze woning was ontruimd i.v.m. de detentie van de heer Z. en het feit dat de heer Z. was uitgeprocedeerd. Verder is aan de heer Z. duidelijk uitgelegd dat hij gezien het vorenstaande geen vaste woon- of verblijfplaats meer had en derhalve ter fine van verwijdering in bewaring zou worden gesteld. Hierbij is hij gewezen op de mogelijkheid van rechtsbijstand. m.b.t. vraag 4 De heer Z. is in de gelegenheid gesteld zijn gemachtigde te raadplegen maar wenste van deze mogelijkheid geen gebruik te maken. Hiertoe heeft hij een verklaring ondertekend. Helaas heeft de vreemdelingendienst moeten constateren dat deze verklaring niet in het fysieke dossier is te vinden. Dat de heer Z. afstand deed van zijn recht op rechtsbijstand wordt bevestigd door het feit dat hij geen enkele maal zelf contact heeft opgenomen met zijn gemachtigde terwijl hij daartoe ruimschoots in de gelegenheid is gesteld. m.b.t. vraag 5 Zoals reeds bij de beantwoording van de vorige vraag is aangegeven is deze verklaring er wel geweest maar is deze niet te vinden. Desgevraagd werd het bestaan van bedoelde verklaring bevestigd door de heer K."

13. Verzoekers gemachtigde liet de Nationale ombudsman op 15 mei 1998 weten dat de reactie van de Staatssecretaris van Justitie geen basis vormde om de klacht in te trekken. De gemachtigde deelde tevens onder meer mee:

"Hieronder zullen we puntsgewijs ingaan op de reactie van de minister.

1. Naar aanleiding van onze eerste vraag merkt de minister het volgende op. Volgens haar heeft de heer Z. de inhoud van de uitgereikte beschikking begrepen. Anders had hij hem

niet voor ontvangst getekend, aldus de minister. Graag zouden we willen vernemen waarop de minister deze conclusie baseert. Waaruit blijkt dat iemand die een stuk voor ontvangst tekent ook de inhoud van dit stuk heeft begrepen. Doorgaans kan iemand pas na het tekenen voor ontvangst van de exacte inhoud van het stuk kennis nemen. Waarom zou dat in deze zaak anders zijn?

2. In onze tweede vraag stelden we aan de orde waarom meneer binnen 24 uur een verzoek voor het treffen van een voorlopige voorziening was geboden. We wilden weten waarom in casu een dergelijke (korte) termijn was geboden. De minister geeft op deze vraag geen antwoord. Zij verwijst slechts naar de geboden vertrektermijn. Die vormt echter op zichzelf genomen geen rechtvaardiging voor het geven van een 24 uren termijn. Bij vreemdelingenbewaring wordt als regel een termijn van 7 dan wel 14 dagen geboden voor het aanvragen van een voorlopige voorziening. Een korte termijn is alleen aan de orde als er gevaar voor onttrekking aan het toezicht bestaat. Daarvan kon in casu geen sprake zijn. Meneer zou immers in vreemdelingenbewaring worden genomen als hij een rechtsmiddel tegen zijn uitzetting zou aanwenden.

3. Meneer heeft volgens de vreemdelingendienst een verklaring getekend dat hij geen gebruik wenste te maken van de gelegenheid om zijn gemachtigde te raadplegen. Deze verklaring is echter niet meer te vinden in het fysieke dossier. Graag zouden we willen weten wat hiervoor de reden zou kunnen zijn. Naar wij aannemen gaat de Vreemdelingendienst zorgvuldig om met de belangen die zij dient te waarborgen. In verband hiermee dient zij er voor te zorgen dat haar dossiers compleet zijn. Zeker cruciale stukken dienen altijd aanwezig te zijn in het dossier. Zij dienen immers mede als bewijs dat de Vreemdelingendienst haar werk goed heeft gedaan. Voorts is van belang waarom de Vreemdelingendienst meneer een dergelijke verklaring heeft laten tekenen. Op welke beleidsregel rustte deze gang van zaken? Voor zover bekend is een en ander niet gebaseerd op een voorschrift vanwege de IND en/of de minister.

4. Volgens de minister heeft meneer ruimschoots de gelegenheid gehad om contact op te nemen met zijn gemachtigde. Niet duidelijk is waarop zij dit baseert. Hoe heeft zij gewaarborgd dat meneer daadwerkelijk in contact kon treden met zijn gemachtigde?

5. Waarom heeft de Vreemdelingendienst niet zelf even gebeld met mr W. dan wel de Vreemdelingenpiketcentrale? Dat gebeurt toch ook altijd als een vreemdeling in

bewaring wordt genomen? De Vreemdelingendienst belt dan tijdig met de piketcentrale. Waarom zou dat in een zaak als deze niet hoeven? Omdat meneer volgens de Vreemdelingendienst afzag van een rechtsmiddel? Ook in een dergelijk geval wordt normaliter de piketcentrale (ofwel de eigen advocaat als die er is) door de Vreemdelingendienst ingelicht."

B. STANDPUNT VERZOEKER

Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder

Klacht

. C. STANDPUNT BEHEERDER VAN HET REGIONALE POLITIEKORPS UTRECHT De korpsbeheerder deelde in reactie op de klacht, bij brief van 31 augustus 1998, onder meer het volgende mee:

"Naar aanleiding van uw rechtstreekse verzoek aan de inspecteur van politie K., medewerker Vreemdelingendienst, is door hem een weergave van de gebeurtenissen opgesteld welke rechtstreeks aan u is toegezonden. Op basis van dit verslag, waarin antwoord wordt gegeven op de onderzoeksvragen voor zover die mijn verantwoordelijkheid als beheerder van het Utrechtse politiekorps raken, kom ik tot de volgende conclusies.

1. Aan verzoeker is door de heer K. uitgelegd welke rechtsmiddelen hem ter beschikking stonden; door verzoeker is hiervan afgezien door ondertekening van een afstandsverklaring. Hoewel deze verklaring in het dossier van verzoeker blijkt te ontbreken, zie ik geen reden om aan de verklaring hieromtrent van de heer K. te twijfelen. Ik acht de klacht op dit punt ongegrond.

2. Door de Vreemdelingendienst wordt een raadsman/de piketcentrale geïnformeerd zodra de betrokken vreemdeling ten behoeve van zijn inbewaringstelling door een hulpofficier van justitie wordt gehoord. In dit geval was inbewaringstelling niet aan de orde. Het stond verzoeker vrij contact op te nemen met zijn raadsman. Hij is hierop gewezen door de heer K. en uit het feit dat verzoeker zijn telefoonkaart toonde maakte de heer K., mijns inziens terecht, op dat verzoeker dit had begrepen. Dit onderdeel van de klacht acht ik ongegrond.

3. De termijn van 24 uur voor het indienen van een verzoek om een voorlopige herziening is beleid van de IND en valt daarmee niet onder mijn verantwoordelijkheid. Met betrekking tot de brief van het Bureau voor Rechtshulp:

4. Nadat verzoeker in eerste instantie aangaf niet voor ontvangst van de beschikking te willen tekenen omdat hij de inhoud daarvan niet begreep ondertekende hij deze wel nadat de strekking daarvan met verzoeker in de Engelse taal was besproken. 5. Door verzoeker is een afstandsverklaring met betrekking tot zijn rechtsmiddelen ondertekend; deze had geen betrekking op het raadplegen van zijn advocaat. Het stond verzoeker vrij contact op te nemen met zijn raadsman; zie ook mijn reactie onder 2. Van

een verklaring zoals deze door het Bureau voor Rechtshulp wordt omschreven was geen sprake.

6. Omdat er geen sprake was van inbewaringstelling was de Regeling Vreemdelingenpiket (juni 1996) in dit geval niet van toepassing (zie

Achtergrond

, onder 3.2.; N.o.). Gezien mijn bovenvermelde conclusies is enige vorm van actie of maatregel niet aan de orde."

D. STANDPUNT STAATSECRETARIS VAN JUSTITIE

De Staatssecretaris van Justitie reageerde op 25 augustus 1998 op de klacht. Hij deelde onder meer mee:

"Allereerst zal ik ingaan op het klachtonderdeel betreffende de termijn van 24 uur die aan de heer Z. werd geboden voor het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening. Vervolgens zal ik voldoen aan uw verzoek om in mijn reactie in te gaan op de vragen in de brief van (verzoekers gemachtigde; N.o.) van 15 mei 1998. Aangezien er geen sprake was van vreemdelingenbewaring zal ik voldoen aan uw verzoek de vragen onder 5 in die brief te beantwoorden voor de situatie dat sprake was van een onmiddellijk dreigende uitzetting en zal ik aangeven of de Regeling Vreemdelingenpiket in dit geval van toepassing was en al dan niet is nageleefd. Termijn van 24 uur voor indienen verzoek voorlopige voorziening. In artikel 24 van de Vreemdelingenwet (zie ACHTERGROND, onder 1.; N.o.) is bepaald dat, tenzij het belang van de openbare rust, de openbare orde of van de nationale veiligheid zich daartegen verzet, bij het verstrekken van een last tot uitzetting aan de vreemdeling een redelijke termijn wordt gegund om te vertrekken naar een plaats buiten Nederland waar zijn toelating is gewaarborgd. Grond voor weigering van een redelijke termijn voor vertrek als bedoeld in artikel 24 van de Vreemdelingenwet is in dit geval aanwezig geacht in het belang van de openbare orde, gelet op de ongewenstverklaring van betrokkene met toepassing van artikel 21 van de Vreemdelingenwet wegens zijn strafrechtelijke veroordeling. Zie ook A6 onder 5.3 Vc (zie ACHTERGROND, onder 2.; N.o.). De termijn van 24 uur voor het indienen van een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening is bepaald door de bij de beschikking geboden vertrektermijn. Zie ook het gestelde in B7 onder 10.1 Vc. Ik acht de klacht dan ook ongegrond voor zover het betreft de verantwoordelijkheid van de Immigratie- en Naturalisatiedienst tot het geven van een termijn van 24 uur voor het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening.

Reactie op de vragen in de brief van 15 mei 1998 Punt 1. De conclusie dat betrokkene de inhoud van de uitgereikte beschikking heeft begrepen is gebaseerd op de uitvoerige uiteenzetting die de politie heeft gegeven over de wijze waarop, de gang van zaken bij en de omstandigheden waaronder de uitreiking heeft plaatsgevonden. De korpschef van de regiopolitie Utrecht heeft in zijn reactie aan u hierover bericht. Ik zie geen aanleiding, gelet op de informatie van de politie, te veronderstellen dat betrokkene niet begrepen heeft wat de inhoud van de beschikking is geweest (en welke de gevolgen daarvan ten aanzien van zijn uitzetting uit Nederland zouden zijn. ...) Punt 2. Ik heb u hiervoor reeds uiteengezet waarom een termijn van 24 uur voor het treffen van een voorlopige voorziening was geboden in deze zaak. Punt 3. Ik onthoud mij van een reactie op dit punt voor zover het betreft het niet aanwezig zijn in het dossier van de vreemdelingendienst van de verklaring dat hij geen gebruik wenste te maken van de gelegenheid zijn gemachtigde te raadplegen wegens het feit dat hieromtrent een spraakverwarring is ontstaan. Het is niet duidelijk of het hier gaat om het afzien van rechtsmiddelen zoals bezwaar en beroep (...) of om het afzien van de gelegenheid om zijn gemachtigde te raadplegen. (...) Er bestaat geen beleidsregel waarop deze gang van zaken berustte noch is er een voorschrift vanwege de

IND of Minister waarop de gang van zaken is gebaseerd. Ik onderschrijf overigens de stelling onder dit punt dat dossiers van de vreemdelingendienst compleet dienen te zijn en dat cruciale stukken daarin altijd aanwezig dienen te zijn. Punt 4. Betreffende het hier aangehaalde onderwerp ben ik van mening dat de aan de heer Z. geboden gelegenheid om contact op te nemen met zijn advocaat moet worden gezien in relatie tot de hiervoor beschreven 24-uurs termijn. De heer Z. heeft volgens de vreemdelingendienst Utrecht wel degelijk de gelegenheid gehad om contact op te nemen met zijn raadsman. Betrokkene had de mogelijkheid in het Huis van bewaring om te telefoneren en was zelfs in het bezit van een telefoonkaart. Bij navraag bij het Huis van Bewaring te Utrecht werd mij medegedeeld dat betrokkene tijdens bloktijden ('s-morgens en 's-middags) de gelegenheid had om op eigen kosten met een telefoonkaart te telefoneren.

Punt 5. De Regiopolitie Utrecht heeft een voorschrift omtrent de aanvragen van rechtshulp (...). Dit voorschrift handelt over aanvragen voor rechtsbijstand bij in verzekeringstellingen op grond van Strafvordering, inbewaringstellingen op grond van de Vreemdelingenwet en ook IBS aanvragen. Op de vraag waarom de politie niet even heeft gebeld met mr. W. of de vreemdelingenpiketcentrale kan ik geen reactie geven. Het is inderdaad zo dat de vreemdelingenpiketcentrale wordt gewaarschuwd als een vreemdeling in vreemdelingenbewaring wordt gesteld. In die gevallen is onmiddellijke rechtshulp vereist. Vreemdelingen zijn dan veelal zelf niet in staat rechtshulp in te roepen omdat zij geen advocaat hebben en de weg niet weten. Er werden aan de heer Z. twee beschikkingen uitgereikt. Bij het uitreiken van een beschikking wordt door de vreemdelingendienst geen raadsman of een bureau voor Rechtshulp ingelicht. Dat is ook niet voorgeschreven. Daar is ook geen noodzaak voor nu vreemdelingen in dergelijke gevallen een termijn van ten minste 24 uur hebben gekregen om zelf contact op te nemen met hun advocaat. Dat gold in dit geval ook voor de heer Z., die reeds was voorzien van rechtshulp. De regeling vreemdelingenpiket was in dit geval niet van toepassing aangezien de heer Z. niet in vreemdelingenbewaring werd gesteld maar na de invrijheidstelling uit het Huis van Bewaring te Utrecht direct door de vreemdelingendienst Utrecht is overgebracht naar de luchthaven Schiphol ten fine van verwijdering uit Nederland. Voor wat betreft het in uw brief omschreven klachtonderdeel dat de heer Z. onvoldoende zou zijn geïnformeerd over de mogelijkheid om rechtsmiddelen aan te wenden om zijn uitzetting uit Nederland te voorkomen, acht ik de klacht ongegrond gelet op hetgeen ik in mijn reactie op de brief van (verzoekers gemachtigde; N.o.) van 15 mei 1998, punt 1, heb geschreven, mede gelet op hetgeen de korpschef hierover aan u heeft bericht. Overigens waren de beschikkingen van 20 mei 1996 ook aan de advocaat, mr. W., gezonden. (...) Ten overvloede vermeld ik hier nog dat de mogelijkheid om rechtsmiddelen aan te wenden en de wijze waarop vermeld staan op de aan de vreemdeling uitgereikte voorbladen. Het klachtonderdeel dat de vreemdelingendienst zijn advocaat niet heeft geïnformeerd, noch de piketcentrale heeft gewaarschuwd, acht ik ongegrond. Zoals reeds aangegeven in mijn reactie heeft de heer Z. een termijn van 24 uur gekregen om een voorlopige voorziening te vragen. Gedurende deze termijn had betrokkene zelf contact kunnen opnemen met zijn advocaat. De termijn is

hier ook voor bedoeld. Ook het klachtonderdeel dat de heer Z. niet in de gelegenheid is gesteld om contact op te nemen met zijn advocaat dan wel met het Bureau voor Rechtshulp acht ik ongegrond. Hem is hiervoor een termijn van 24 uur gegeven om dit zelf te kunnen doen.

Ten slotte acht ik ook het klachtonderdeel dat de IND aan de heer Z. een termijn van slechts 24 uur heeft geboden voor het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening ongegrond."

E. REACTIE BETROKKEN AMBTENAAR

Op 19 augustus 1998 reageerde de betrokken ambtenaar K., inspecteur van het regionale politiekorps Utrecht, op verzoekers klacht. K. deelde onder meer mee:

"Op 23 mei 1996 heb ik in het Huis van Bewaring te Utrecht, aan de heer Z. twee beschikkingen van de Staatssecretaris van Justitie uitgereikt. De ene beschikking betrof een ongegrondverklaring van een verzoek om herziening, betreffende de weigering om in Nederland te worden toegelaten als vluchteling. De andere beschikking betrof de beslissing op een voorstel tot ongewenstverklaring. Beide beschikkingen werden mij door de Immigratie- en Naturalisatiedienst toegezonden met een z.g. begeleidingsbrief. In deze brief stond vermeld, dat bij beroep bij de Vreemdelingenkamer, tegen de niet inwilliging van het herzieningsverzoek en bij bezwaar tegen de ongewenstverklaring, de uitzetting van Z. niet achterwege zou worden gelaten. In de voorbladen van beide beschikkingen, welke gericht waren aan de vreemdeling zelf, stond deze beslissing eveneens vermeld. Tevens stond in de beide voorbladen van deze beschikkingen vermeld, dat, indien de betrokkene het niet eens is met de beslissing, hij vier en twintig uur de tijd heeft om tegen de voorgenomen uitzetting een voorlopige voorziening te verzoeken bij de rechter, doch dat een dergelijk verzoek de uitzetting niet opschort. De inhoud van beide beschikkingen en het voornemen hem uit Nederland te verwijderen, heb ik Z. die dag uitgelegd. De beschikkingen heb ik hem vervolgens uitgereikt. Aanvankelijk begreep hij de gang van zaken niet en weigerde de beschikkingen voor ontvangst te ondertekenen. Van de weigering maakte ik een aantekening op beide beschikkingen. In het gesprek dat ik daarna met hem had, heb ik hem de strekking van de beslissingen en de mogelijkheden van rechtsmiddelen nogmaals uitgelegd. Hierbij kwamen nogmaals ter sprake, de termijn van 24 uur om een voorlopige voorziening te vragen en het feit dat een dergelijk verzoek de uitzetting niet zou kunnen voorkomen. Ik heb hem duidelijk uitgelegd dat zijn advocaat de uitzetting niet meer kon voorkomen. Alle documenten waren gesteld in de Nederlandse taal. Omdat Z. deze taal onvoldoende beheerste, heb ik het hem in de Engelse taal uitgelegd.

. begreep de inhoud van de beschikkingen en ondertekende deze alsnog. Een en ander blijkt uit het feit, dat de aantekening op de beschikkingen mijnerzijds, betrekking hebbende op de aanvankelijke weigering, door mij zijn doorgehaald, nadat Z. alsnog had getekend voor ontvangst. Van de uitreiking van de beschikking in het kader van de

ongewenstverklaring, heb ik dezelfde dag proces-verbaal opgemaakt.

(...) De vlucht naar Kiev was gepland voor de volgende dag, 24 mei 1996. Z. reageerde geïrriteerd. Hij zei dat hij niet vrijwillig uit Nederland zou vertrekken. Dat hij bij zijn uitzetting agressief zou worden leek mij op dat moment niet uitgesloten. Ik legde hem uit, dat indien hij, om wat voor reden dan ook, geen gebruik zou maken van de gelegenheid om te vertrekken naar de Oekraïne, en hij de volgende dag zijn uitzetting zou frustreren door recalcitrant gedrag, hij desnoods ter fine van uitzetting in bewaring gesteld zou worden. Immers, hij was zonder vaste woon of verblijfplaats en had geen middelen van bestaan. De uitzetting zou dan op een latere datum plaatsvinden onder extra begeleiding. Een mogelijke inbewaringstelling had echter niets van doen met het aanvragen van voorlopige voorziening, zoals gesuggereerd wordt in vraag 2 in de brief van 15 mei 1998 van het Bureau van Rechtshulp. De uitspraak van de rechter mocht hij immers toch niet in Nederland afwachten. De uitzetting kon zonder meer worden geëffectueerd. Uiteindelijk was Z. zich goed bewust van het feit dat langer verblijf in Nederland niet meer mogelijk was. Hij vroeg mij wat de zin nog was van het instellen van rechtsmiddelen, als dat zijn uitzetting toch niet kon voorkomen. Ik antwoordde dat deze, in het kader van zijn op handen zijnde uitzetting, naar mijn mening, nauwelijks resultaat konden hebben. Hij scheen in zijn vertrek uit Nederland te berusten. Ik deed hem het voorstel afstand te doen van zijn rechtsmiddelen. Hiermee bedoel ik het beroep bij de rechter, het bezwaar tegen de beslissing tot ongewenstverklaring en voorlopige voorziening, dus de rechtsmiddelen zoals die genoemd zijn in de brieven van de IND, en niet het recht om contact op te nemen met zijn raadsman, zoals vermeld wordt in vraag 3 in voormelde brief van het Bureau voor rechtshulp. In een verklaring deed Z. afstand van zijn rechtsmiddelen. Het recht om zijn raadsman te spreken zie ik niet als een rechtsmiddel en maakte daar ook geen deel van uit. Elke vreemdeling heeft het recht om zijn raadsman te raadplegen. Dat recht kan niemand hem ontnemen en dat is ook niet gebeurd. In de brief van de IND d.d. 23 april 1998 echter, staat vermeld dat Z. afstand deed van het recht om zijn raadsman te raadplegen. Dat is niet helemaal juist. Deze onjuistheid kan het gevolg zijn van het feit dat de korpschef de IND niet exact heeft geïnformeerd. Bij de uitreiking van de beschikkingen, heeft Z. geen contact gehad met zijn raadsman. Dat is ook niet gebruikelijk bij het uitreiken van beschikkingen. Er bestaat thans niet en bestond ook in 1996 geen wettelijke verplichting hem daarvoor, op dat moment, in de gelegenheid te stellen. Bovendien is er in de ruimte, waar ik met Z. sprak, geen telefoonaansluiting. De gedetineerde wordt naar en van die ruimte begeleid door leden van de bewaking. De ruimte wordt tijdens het gesprek afgesloten. Het zou niet mogelijk zijn geweest om mij met de gedetineerde naar een telefoontoestel te begeven. Vreemdelingen die, op grond van artikel 26 van de Vreemdelingenwet, in bewaring worden gesteld en die als zodanig door de hulpofficier van justitie worden gehoord, hebben wél het recht om zich bij het verhoor te laten bijstaand door een advocaat. Het betrof hier echter géén verhoor in het kader van inbewaringstelling, zoals

gesuggereerd wordt in vraag 4 in voormelde brief. Het ging hier om het uitreiken van beschikkingen. Inbewaringstelling is wel ter sprake gebracht, maar was nog niet aan de orde. Deze kan eerst plaatsvinden ná expiratie van de gevangenisstraf, in dit geval de volgende dag. Inbewaringstelling bleek later echter niet noodzakelijk. De vreemdeling is rechtstreeks vanuit het Huis van Bewaring overgebracht naar de luchthaven Schiphol en uit Nederland verwijderd. Voorts is het zo, dat de Vreemdelingencirculaire voorschrijft, dat reeds tijdens de detentie van de vreemdeling wordt aangevangen met de voorbereiding van de verwijdering. Deze regel is er voor bedoeld om, na de detentie, de vreemdeling niet onnodig in vreemdelingenbewaring te laten doorbrengen. Het stond de vreemdeling vrij om na de uitreiking van de beschikkingen, zélf met zijn raadsman contact op te nemen. Daar heb ik Z. wél op gewezen. In een Penitentiare Inrichting bestaat deze gelegenheid in het algemeen. Z. was op dat moment zelfs in het bezit van een telefoonkaart. Hij toonde mij deze. Hij heeft kennelijk van deze mogelijk geen gebruik willen maken. Omdat rechtsmiddelen in dit geval de uitzetting niet opschortten en Z. afstand had gedaan van zijn rechtsmiddelen, bestond er voor mij geen dringende reden om zijn raadsman in kennis te stellen van de uitreiking van de beschikkingen.

. ondertekende een verklaring waarbij hij afstand deed van zijn rechtsmiddelen. Zoals reeds bekend, is deze verklaring onvindbaar. In de maand mei van het jaar 1996 heeft de vreemdelingendienst van de stad Utrecht zijn oude archief geconverteerd naar een hypermodern archief. Het is bekend dat bij deze enorme conversieslag, waarbij vele duizenden dossiers werden overgeheveld, fouten zijn gemaakt. Juist in die periode zou ook het dossier van Z. met de laatste stukken, zoals de voormelde beschikkingen met voorbladen en de verklaring, moeten zijn gecompleteerd. Hierbij kan iets fout zijn gegaan. Bij recent onderzoek in het dossier van Z. bleek overigens nóg een document te ontbreken. Het betrof het voorblad van de beschikking m.b.t. de afwijzing van het verzoek om herziening. De IND was wel in het bezit van dit voorblad. Het is niet meer mogelijk om met zekerheid vast te stellen, waarom een aantal documenten zich niet meer in het dossier van Z. bevindt."

F. NADERE REACTIE VERZOEKER

In reactie op het standpunt van de Staatssecretaris van Justitie liet verzoekers gemachtigde op 13 oktober 1998 onder meer het volgende weten:

"In zijn reactie verwijst de minister naar een brief van de betrokken inspecteur van politie. Daarin beschrijft deze wat er volgens hem feitelijk is voorgevallen. Van mijn kant ben ik niet in staat de inhoud van deze weergave te bevestigen dan wel te betwisten. Ik ben niet in staat om de heer Z. om commentaar te vragen. Ik heb helaas geen contact meer met hem.

Verder houdt de minister onverkort vast aan het beleid zoals dat is weergegeven in de Vreemdelingencirculaire. Hij geeft nergens aan waarom op inhoudelijke gronden geen uitstel van vertrek na het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening kon

worden toegestaan. Op zichzelf was er geen enkele aanwijzing dat meneer zich aan toezicht zou gaan onttrekken. Bij eventuele twijfel had meneer zonder enig probleem in vreemdelingenbewaring kunnen worden gesteld. Beleidsregels kunnen niet automatisch gelden als legitimatie voor een maatregel in een bepaalde zaak. Van geval tot geval dient het bestuursorgaan na te gaan of het op papier geformuleerde beleid in casu redelijk is. Uit niets blijkt dat een dergelijke afweging in deze zaak heeft plaatsgevonden. Ook daarom is het overheidsoptreden in deze zaak onbehoorlijk te noemen."

Beoordeling

INLEIDING Bij beschikking van 20 mei 1996 wees de Staatssecretaris van Justitie het herzieningsverzoek gericht tegen de afwijzende beslissing op verzoekers asielaanvraag af. Bij een tweede beschikking van 20 mei 1996 verklaarde de Staatssecretaris van Justitie verzoeker op grond van artikel 21, eerste lid, aanhef en onder c van de Vreemdelingenwet (Vw) tot ongewenst vreemdeling. Beide beschikkingen bevatten tevens de mededeling dat verzoeker onmiddellijk na zijn invrijheidsstelling Nederland moest verlaten. Op 23 mei 1996 reikte de inspecteur van het regionale politiekorps Utrecht K. de beschikkingen van 20 mei 1996 aan verzoeker uit. Op 24 mei 1996 werd verzoeker Nederland uitgezet.

A. TEN AANZIEN VAN DE VREEMDELINGENDIENST

I. . Met betrekking tot het informeren over rechtsmiddelen

1.1. Verzoeker klaagt er in de eerste plaats over dat de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Utrecht hem onvoldoende heeft geïnformeerd over de mogelijkheid om rechtsmiddelen aan te wenden om zijn uitzetting uit Nederland te voorkomen.

1.2. Er stonden voor verzoeker nog rechtsmiddelen open tegen de beschikkingen van 20 mei 1996. Tegen de afwijzing van het herzieningsverzoek kon verzoeker beroep instellen bij de rechtbank. Tegen de ongewenstverklaring kon verzoeker bezwaar maken

bij de Minister van Justitie. Door het instellen van deze rechtsmiddelen zou uitzetting, blijkens de mededeling van de Staatssecretaris van Justitie op het voorblad van beide beschikkingen, echter niet achterwege blijven.

1.3. Tegen deze weigering om te bepalen dat uitzetting in geval van instellen van beroep of indienen van bezwaar, achterwege zal blijven, kan aan de president van de rechtbank te 's-Gravenhage worden gevraagd een voorlopige voorziening te treffen. De Staatssecretaris van Justitie had bepaald dat ook de beslissing op een eventueel verzoek om een voorlopige voorziening niet in Nederland mocht worden afgewacht.

1.4. Inspecteur van het regionale politiekorps Utrecht, K., deelde in reactie op de klacht mee dat hij op 23 mei 1996 beide beschikkingen aan verzoeker in persoon had uitgereikt. K. had naar zijn zeggen verzoeker daarbij in de Engelse taal uitgelegd welke rechtsmiddelen verzoeker kon instellen tegen de afwijzende beschikkingen. Ook had hij verzoeker verteld dat hij een voorlopige voorziening kon aanvragen tegen de dreigende

uitzetting. Inspecteur K. deelde verder mee dat verzoeker aanvankelijk had geweigerd te ondertekenen voor ontvangst. Na een gesprek van inspecteur K. met verzoeker waarin K. uitleg gaf over de strekking van de beschikkingen en de mogelijkheden van rechtsmiddelen, ondertekende verzoeker alsnog, aldus K. Deze verklaring van inspecteur K. wordt bevestigd door het proces-verbaal van uitreiking van de beschikking tot ongewenstverklaring en de voorbladen van beide beschikkingen. Deze voorbladen heeft verzoeker op 23 mei 1996 voor ontvangst getekend. Op het voorblad van de beschikking waarbij het herzieningsverzoek wordt afgewezen, is de doorgehaalde aantekening "weigert te ondertekenen" te zien. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman zijn geen feiten of omstandigheden naar voren gekomen die aanleiding geven aan de verklaring van K. te twijfelen. De Nationale ombudsman gaat daarom uit van de door K. beschreven feitelijke gang van zaken. K. heeft door zijn handelwijze voldaan aan de vereisten van een actieve en zorgvuldige informatieverstrekking. Op de voorbladen van de beide beschikkingen zijn de mogelijke rechtsmiddelen uiteengezet. Gelet op de verklaring van K. op dit punt en het feit dat verzoeker voor ontvangst heeft getekend, mag ervan worden uitgegaan dat verzoeker op de hoogte is gesteld van de mogelijkheden om rechtsmiddelen aan te wenden.

1.5. Inspecteur K. bracht verder naar voren dat verzoeker afstand had gedaan van zijn recht om rechtsmiddelen aan te wenden tegen de beschikkingen en de dreigende uitzetting. Verzoeker zou daartoe een schriftelijk verklaring hebben ondertekend. In het onderzoek van de Nationale ombudsman is gebleken dat deze schriftelijke afstandsverklaring is zoekgeraakt. Naar zeggen van inspecteur K. is dit vermoedelijk gebeurd in mei 1996 tijdens de conversie van het archief van de Utrechtse politie van een oud systeem naar een modern systeem. Het spreekt voor zich dat het zoekraken van de afstandsverklaring in strijd is met het vereiste van administratieve nauwkeurigheid. Dit

doet echter niet af aan het oordeel dat de vreemdelingendienst verzoeker voldoende heeft geïnformeerd over de mogelijkheid om rechtsmiddelen aan te wenden om zijn uitzetting uit Nederland te voorkomen. De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

II. . Met betrekking tot het inlichten van verzoekers advocaat en de piketcentrale

2.1. Verzoeker klaagt er voorts over dat de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Utrecht zijn advocaat niet heeft geïnformeerd over de dreigende uitzetting, noch de piketcentrale heeft gewaarschuwd.

2.2. Ingevolge het onder 1. bepaalde van de Regeling vreemdelingenpiketdienst van advocaten (zie ACHTERGROND, onder 3.2.; hierna te noemen "Regeling"), die ten tijde van de onderzochte gedraging in het regiokorps Utrecht van kracht was, is een piketdienst van advocaten ingesteld ten behoeve van vreemdelingen die a. ingevolge artikel 19 lid 2 of lid 3 van de Vreemdelingenwet (hierna: Vw) worden opgehouden, en b. krachtens artikel 26 van de Vw in bewaring worden gesteld. In artikel 2 van de Regeling is onder meer

vermeld dat deze niet van toepassing is op vreemdelingen aan wie anderszins de vrijheid is ontnomen.

2.3. Verzoeker verbleef ten tijde van de mededeling van de uitzetting, op 23 mei 1996, in een huis van bewaring waar hij een onvoorwaardelijke gevangenisstraf uitzat. Op 24 mei 1996 werd verzoeker vervroegd in vrijheid gesteld. Verzoeker werd toen niet in vreemdelingenbewaring gesteld, maar hij is aansluitend op zijn detentie Nederland uitgezet. Verzoeker viel om die reden niet binnen het toepassingsgebied genoemd in artikel 1 sub a en sub b van de Regeling. Verzoekers vrijheid was hem anderszins ontnomen, zodat de Regeling op grond van het onder 2. bepaalde niet op hem van toepassing was. De Regeling verplichtte de vreemdelingendienst derhalve niet het Bureau voor Rechtshulp mededeling te doen van de dreigende uitzetting van verzoeker. Evenmin verplichtte deze Regeling de vreemdelingendienst verzoekers advocaat telefonisch in te lichten over de dreigende uitzetting. Ook overigens bestond in verzoekers geval geen wettelijke verplichting voor de politie om een advocaat of het Bureau voor Rechtshulp in te lichten over de dreigende uitzetting. De onderzochte gedraging is ook op dit punt behoorlijk. **III. MET BETREKKING TOT HET IN DE GELEGENHEID STELLEN OM**

CONTACT OP TE NEMEN MET VERZOEKERS ADVOCaat EN HET BURO VOOR RECHTSHULP

3.1. Verzoeker klaagt er verder over dat de vreemdelingendienst hem niet in de gelegenheid heeft gesteld contact op te nemen met zijn advocaat dan wel met het Bureau voor Rechtshulp.

3.2. Er was ten tijde van de onderzochte gedraging geen wettelijke regeling van kracht die bepaalde dat bij uitreiking van een op de Vw gebaseerde beschikking de vreemdeling op dat moment in de gelegenheid moest worden gesteld contact op te nemen met zijn advocaat of het Bureau voor Rechtshulp. Op zichzelf doet het ontbreken van een desbetreffend wettelijk voorschrift er niet aan af dat de behoorlijkheid kan verlangen dat de vreemdelingendienst betrokkene daartoe in de gelegenheid stelt. Hierbij is van belang dat voldoende vast staat dat de betrokken ambtenaar, inspecteur K., verzoeker had gewezen op zijn recht tot het inschakelen van een advocaat of het Bureau voor Rechtshulp. Verzoeker toonde hem hierna een telefoonkaart. Voorts is van belang dat verzoeker reeds beschikte over een advocaat en dat hij contacten had met het Bureau voor Rechtshulp. Blijkens de reactie van verzoekers gemachtigde hadden zowel het Bureau voor Rechtshulp als verzoekers advocaat hem geïnstrueerd over de te ondernemen acties indien hij met uitzetting zou worden bedreigd.

3.3. Aan verzoeker was een termijn verstrekt van 24 uur teneinde een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening in te dienen (zie ook hierna, onder **B.**). Deze termijn had verzoeker kunnen gebruiken om zijn advocaat te bellen of om contact op te nemen met het Bureau voor Rechtshulp. Het was aan verzoeker zelf om te bepalen of hij rechtsbijstand wilde. Onder de hiervoor en onder 3.2. genoemde omstandigheden mocht worden verwacht dat hij dat op eigen initiatief desgewenst zou hebben gedaan. Niet is gebleken dat verzoeker zijn advocaat of het Bureau voor Rechtshulp wilde spreken, maar dat dit hem werd belet of dat hij anderszins hiertoe niet in staat was. De onderzochte gedraging is ook op dit punt behoorlijk.

B. TEN AANZIEN VAN DE IMMIGRATIE- EN NATURALISATIEDIENST (IND)

1. Verzoeker klaagt er tenslotte over dat de IND hem een termijn van slechts 24 uur heeft geboden voor het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening.
2. De Staatssecretaris van Justitie bracht op dit punt naar voren dat de termijn van 24 uur voor het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening was bepaald door de bij de beschikking geboden vertrektermijn. In een last tot uitzetting van verzoeker had de Staatssecretaris bepaald dat verzoeker onmiddellijk na expiratie van zijn vrijheidsstraf Nederland moest verlaten. Op 23 mei 1996 werden de beschikkingen van 20 mei 1996 aan verzoeker uitgereikt. Op 24 mei 1996 werd verzoeker vervroegd in vrijheid gesteld. De Staatssecretaris had de termijn van 24 uur aan deze data gekoppeld.
3. Artikel 24 van de Vw bepaalt dat bij het verstrekken van een last tot uitzetting aan de vreemdeling een redelijke termijn moet worden gegund om te vertrekken naar een plaats buiten Nederland waar zijn toelating is gewaarborgd. Het gunnen van een redelijke

termijn kan alleen dan achterwege blijven wanneer de openbare rust, de openbare orde of de nationale veiligheid zich daartegen verzet (zie ACHTERGROND, onder 1.).

4. De Staatssecretaris van Justitie voerde in dit verband aan dat in verzoekers geval het belang van de openbare orde zich verzette tegen het verlenen van een redelijke termijn, omdat verzoeker wegens een strafrechtelijke veroordeling tot ongewenst vreemdeling was verklaard.
5. De motivering van de beslissing van de Staatssecretaris van Justitie kan de beslissing om geen redelijke termijn als bedoeld in artikel 24 Vw te verlenen, dragen. Het is vervolgens redelijk om de termijn voor het indienen van een verzoek om voorlopige voorziening afhankelijk te stellen van het tijdstip waarop betrokkene op grond van de last tot uitzetting Nederland dient te verlaten. De onderzochte gedraging is ook op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de vreemdelingendienst van het regionale politiekorps Utrecht, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht (de burgemeester van Utrecht), is niet gegrond. De klacht over de onderzochte gedraging van de Immigratie- en Naturalisatiedienst van het Ministerie van Justitie, die wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Justitie, is eveneens niet gegrond.